

Ügyszám: 1224/K/2004-2

Németh Péter úrnak,

főszerkesztő

Népszava Szerkesztőség

B u d a p e s t

Könyves Kálmán krt. 78.

1067

Tisztelt Főszerkesztő Úr!

Hozzám küldött levelében az iránt érdeklődik, hogy teljesítenie kell-e a Fővárosi Ügyészségi Nyomozó Hivatal hivatalvezetőjének megkeresését, amelyben egy "államtitoksértés büntette miatt" indult bűnügyre hivatkozva a Népszava egy adott számának készítésében részt vevő személyek megnevezését, illetve munkaköri leírásuk megküldését igényelte. Levelében arra is utal, hogy a gépírók, a korrektorok, a beosztott szerkesztők, tördelők adatai iránti érdeklődés megítélése szerint nem szolgál más célt, mint "a Népszava, a sajtó munkatársainak megfélemlítését".

Mielőtt az érdemi kérdésre válaszolnék, engedje meg, hogy megemlítssem: az országgyűlési biztosok, köztük az adatvédelmi biztos intézményét egyebek mellett azért hozta létre az Országgyűlés, hogy megvédje a polgárokat, köztük a sajtó munkatársait is az állami szervezetek esetleges jogsértéseivel, túlkapásaival szemben. Talán nem felesleges felidézni, hogy elődöm, Majtényi László fellépése is jelentősen közrejátszott abban, hogy két a jelenlegihez hasonló ügyben államtitoksértés miatt nem kerültek újságírók elítélésre.

Az ügyészségi megkeresés teljesíthetőségével kapcsolatban mindenképp azelőtt kell leszögezmem, hogy a vonatkozó törvényi előírások alapján egy folyamatban lévő büntetőügyben a nyomozó hatóságok széleskörű jogosítványokkal rendelkeznek a szükséges információk megszerzéséhez. Az adatvédelmi biztos az elmúlt években többször találkozott azzal, hogy szakmai felkészületlenség, rossz beidegződés, az ügy befejezésének kilátástalansága, vagy egyéb okok miatt egyes nyomozók a szükségesnél jóval több információt, adatot gyűjtenek össze, abban bízva, hogy azok elemzésével, értékelésével az ügy szempontjából releváns információkhoz juthatnak.

Az indokolatlan adatgyűjtés megakadályozása érdekében a jogalkotó több garanciát is beépített a büntetőeljárás menetébe, azzal például, hogy előírja: mikor, milyen célból, milyen módon lehet személyes adatokat gyűjteni, tárolni, felhasználni, stb. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) például előírja, hogy a *"bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság állami és helyi önkormányzati szervet, hatóságot, köztestületet, gazdálkodó szervezetet, alapítványt, közalapítványt és társadalmi szervezetet kereshet meg tájékoztatás adása, adatok közlése, átadása, illetőleg iratok rendelkezésre bocsátása végett, és ennek a teljesítésére legalább nyolc, legfeljebb harminc napos határidőt állapíthat meg"*. E törvény ugyanakkor azt is előírja, hogy amennyiben *"a megkeresés személyes adatok közlésére vonatkozik, az csak annyi és olyan személyes adatra vonatkozhat, amely a megkeresés céljának megvalósításához elengedhetetlenül szükséges. A megkeresésben az adatkezelés pontos célját és a kért adatok körét meg kell jelölni"*.

A Fővárosi Ügyészségi Nyomozó Hivatal Önnek küldött leveléből miután a megkeresés célja pontosan nincs meghatározva nehezen állapítható meg, hogy valóban csak annyi és olyan adatra vonatkozik a kérelem, amely a megkeresés céljának megvalósításához elengedhetetlenül szükséges. A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) szerint személyes adatot kezelni

(például továbbítani) az érintett hozzájárulása hiányában csak akkor lehet, ha azt törvény (az adatkezelő és az adatfajta megjelölésével) elrendeli. Jelen esetben az egyértelmű törvényi felhatalmazás hiánya, illetve a megkeresés pontatlansága miatt az újság munkatársaira vonatkozó adatok továbbításának jogszerűsége megkérdőjelezhető.

Ennek megfelelően és figyelemmel arra, hogy a Be. 71. §-a szerint a *"megkeresett a megállapított határidő alatt - ha törvény másképp nem rendelkezik - köteles a megkeresést teljesíteni, vagy a teljesítés akadályát közölni"* célszerű közölni a nyomozó hatósággal, hogy az Avtv., illetve a Be. fent említett rendelkezéseire figyelemmel a kérelmet nem teljesíthetik.

A beadványával kapcsolatos eljárásom során az Avtv. 26. §-ában biztosított felhatalmazással élve azt is vizsgáltam, hogy a Hajdú-Bihar megyei rendőrfőkapitány levele jogszerűen volt-e minősítve.

Az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény (Ttv.) az államtitokká minősítéshez négy egyenrangú feltételt határoz meg:

az adatnak a Ttv. mellékletében szereplő államtitokkörü jegyzékben meghatározott adatfajta körébe kell tartoznia;
csak a törvényben erre felhatalmazott személy lehet a minősítő;
a Ttv.-ben meghatározott minősítési eljárás előírásait köztük a minősítés formai követelményeit betartva történhet a minősítés;
a minősítőnek kétséget kizáróan meg kell állapítania, hogy az adatnak az érvényességi idő lejártá előtti nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése vagy felhasználása, illetéktelen személy tudomására hozása, továbbá az arra jogosult részére hozzáférhetetlenné tétele közvetlenül sértené vagy veszélyeztetné a Magyar Köztársaság törvényben meghatározott honvédelmi, nemzetbiztonsági, bűnüldözési vagy bűnmegelőzési, központi pénzügyi, külügyi vagy nemzetközi kapcsolataival összefüggő, valamint igazságszolgáltatási érdekeit.

A Népszavában megjelent levél tartalmát összevetve a fenti feltételekkel, arra a megállapításra jutottam, hogy a főkapitányi levélben szerepelnek olyan adatok, amelyek megalapozhatták az államtitokká minősítést. Ugyanakkor az eredeti levél minősítésének jogszerűsége elsősorban formai okok miatt kifogásolható. Nem szerepel ugyanis az iraton a minősítő neve és beosztása, és az sem derül ki a kezelési jelzésekből, hogy a levélben szereplő adatok minősítése miképpen történt.

A vizsgálat során megállapítottam, hogy a főkapitányi levélben szereplő adatok minősítésére külön nem készült minősítési javaslat; a minősítés tulajdonképpen "átvett minősítés", azaz a minősítési jelzések az adott ügy nyomozása kezdetén készített javaslat alapján kerültek a levélre.

Figyelemmel arra, hogy a Ttv. előírásai alapján nem ügyeket, iratokat, hanem adatokat lehet minősíteni, tehát az adott esetben szükség lett volna egy minősítési javaslatra, amelyben meg kellett volna jelölni a minősítés alapjául szolgáló államtitokkört és a minősítés érvényességi idejét. A javaslat indokolása tartalmazhatta volna azokat a tényeket és körülményeket, amelyek a minősítést szükségessé tették.

A fenti megállapítások nyomán az Avtv. felhatalmazása alapján fel kellene szólítanom a minősítőt a minősítés megváltoztatására, de miután a minősítést az országos rendőrfőkapitány már megszüntette, csak az eljáró nyomozó hatóságot, a Fővárosi Ügyészségi Nyomozó Hivatalt tudom álláspontomról tájékoztatni.

B u d a p e s t, 2004. augusztus 11.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila